

שפת האמנות החזותית – התבוננות וניתוח

The Language of Art – Principles of Visual Analysis

0821-1710-03

סמסטר ב', תשע"ד

ד"ר נאוה שדה

תרגיל

שעת קבלה של המרצה: לפי תיאום מראש

דוא"ל: sadehnav@post.tau.ac.il

תיאור הקורס:

פענוח צפונותיה של יצירת אמנות כלשהי, יהיו סגנונה ותקופתה אשר יהיו, מחייב ראשית כל ניתוח מדויק והבנה מעמיקה של מאפייניה הצורניים. על אף הנטייה, הטבעית לעתים, להפריד בין הדיון בצורה לבין העיסוק בתוכן ("סגנון" אל מול "איקונוגרפיה") הראה מחקר תולדות האמנות כי הצורה הנה מרכיב תוכני בעל משמעות מרכזית בכל יצירת אמנות, המגדירה לא רק את 'סגנון' היצירה אלא במידה רבה גם את משמעויותיה. בעיה מרכזית בעיסוק בניתוח צורני הנה כי על אף שמלאכת הראיה הנה אוטומטית – כולנו רואים – ראייה כזו נוטה לפסוח על מידע רב אשר נחשף רק תוך התבוננות מתודית ושיטתית, ותוך ניתוח מסודר ומובנה של הצורות.

קורס זה מוקדש לפיכך ראשית כל לפיתוח מיומנויות ההתבוננות והניתוח הצורני. לאורכו ידונו באופן שיטתי המרכיבים הצורניים המרכזיים המבנים את היצירה – קו, דגם, צבע, חלל, קומפוזיציה, פרספקטיבה – באופן השוואתי ועל תקופתי – ויבחנו השפעותיהם של אלו ביצירות מגוונות. בנוסף לכך ידונו נושאים כגון טכניקות והשפעתן על היצירה, מימזיס לעומת הפשטה, נטורליזם וריאליזם.

נושא נוסף אשר ידון בקורס הינו ניתוח איקונוגרפי – מקורותיהם הטקסטואליים והצורניים של דימויים, והשוואה בין דימוי חזותי לטקסט.

Deciphering the meanings of works of art, from any period or style, necessitates first of all an accurate analysis of their formal characteristics. Contrary to the tendency, sometimes natural, to separate between the discussion of forms and that of content, ("style" versus "iconography") the study of art history has shown that form is in fact a highly significant component of any work of art – and one which defines not only the style of the work but in many ways its meanings as well. A central problem of formal analysis however, is that we all see – almost automatically – yet that kind of seeing tends to neglect and ignore important information which is only revealed through a methodical systematical observation and an organized analysis of form.

The course is thus dedicated first of all to develop the student's skills of observation and formal analysis. Throughout the course we will methodically discuss the central formal components of art works – line, color, pattern, space, composition – in a comparative manner, while examining their influence in diverse works of art from different periods. In addition, subjects such as the influence of techniques and of different materials will be evaluated, as well as issues such as naturalism/realism, mimetic/conceptual art. Another important part of the course will be dedicated to the principals of iconographical analysis – the identification of different images, their visual and textual origins, and the comparison between text and image.

דרישות הקורס:

נוכחות בשיעורים, השתתפות בדיונים במהלך השיעור, קריאת ספרות מחקר, כתיבת 2 תרגילים קצרים במהלך הקורס ותרגיל מסכם בסיומו.

מרכיבי הציון הסופי:

60% - מטלה מסכמת, 30% - 2 מטלות לאורך הקורס, 10% - השתתפות בדיונים במהלך השיעור וקריאת ספרות מחקר שתקבע לאורך הסמסטר.

נושאי הקורס (לכל נושא יוקדשו כשניים – שלושה שיעורים):

1. **הגדרת האמנות.** ניתוח דרכים ליצירת הגדרה מאחדת בהתבוננות ביצירת אמנות.
2. **הטכניקה והשפעתה על משמעות היצירה.** ניתוח מספר דוגמאות לטכניקות מסורתיות ועכשוויות, וניתוח אופני השפעתן על המסרים והמשמעויות הנובעות מהיצירה.
3. **קומפוזיציה.** סקירה וניסוח של סוגי קומפוזיציות שונות והשפעתן על משמעות היצירה.
4. **קו.** סוגי הקו השונים ביצירת האמנות – קו המיתאר, קווי הכוונה, הקו הזוויתי, הקו המתעגל והמתפתל וכו'. ניתוח משמעות הקו ביצירת האמנות.
5. **תפיסת המרחב.** ניתוח סוגי הפרספקטיבה (יחסי מרחק): מדעית, אווירית וכו'; ופרפורציה (יחסי גודל); שטיחות ודו מימד.
6. **צבע ומרקם.** אופני ההבעה בתפיסות שונות של צבעוניות ביצירת האמנות.

ביבליוגרפיה:

רשימה זו מציגה ביבליוגרפיה כללית. חומרים לקריאת חובה יוגדרו לאורך הסמסטר.

Acton, M., *Learning to Look at Paintings*, London, 1997.

Acton, M., *Learning to Look at Modern Art*, London, 2004.

Arnheim, R., *Visual Thinking*, London, 1970.

Arnheim, R., *Art and Visual Perception: a Psychology of the Creative Eye*, New version, expanded and rev., Berkeley, 1974.

Arnheim, R., *The Power of the Center: a Study of Composition in the Visual Arts*, New version, Berkeley, 1988.

Bal, M., *A Mieke Bal Reader - Part 3 - Visual Analysis*, Chicago and London, 2006.

Birren, F., *Color, Form and Space*, New York, 1961.

Dow, A., W., *Composition*, Berkeley, 1997.

Finn, D., *How to Look at Sculpture*, New York, 1989.

Gage, J., *Colour and Culture: Practice and Meaning from Antiquity to Abstraction*, London, 1993.

Gage, G., *Color and Meaning*, Berkeley, 2008.

Gombrich, E. H., *Art and Illusion: a Study in the Psychology of Pictorial Representation*, London, 1962.

Gombrich, E. H., *Art, Perception and Reality*, Baltimore, 1972.

Gombrich, E. H., *Illusion in Nature and Art*, London, 1973.

Gombrich, E. H., *The Sense of Order: a Study in the Psychology of Decorative Art*,

New York, 1979.

Gombrich, E. H, *The Image and the Eye: Further Studies in the Psychology of Pictorial Representation*, Oxford, 1982.

Hyman, J., *The Objective Eye: Color, Form, and Reality in the Theory of Art*, 2006.

Itten, J., *The art of Color: the Subjective Experience and Objective Rationale of Color*, New York, 1973.

Kemp, M., *Geometrical Perspective from Brunelleschi to Desargues: a Pictorial Means or An Intellectual End?*, London, 1985.

Kemp, M., *The Science of Art: Optical Themes in Western Art from Brunelleschi to Seurat*, New Haven, 1990.

Kemp, M., *Visualizations: the Nature Book of Art and Science*, 2000.

Kepes, G., *Language of Vision*, Chicago, 1967.

Mitchell, W. J. T., *Picture Theory: Essays on Verbal and Visual Representation*, Chicago, 1994.

Nelson, R. S., R. Shiff (eds.), *Critical Terms for Art History*, Chicago, 2003 (1996).

Panofsky, E., *Studies in Iconology: Humanistic Themes in the Art of the Renaissance*, New York, 1967.

Pleij, H., *Colors Demonic and Divine - Shades of Meaning in the Middle Ages and After*, New York, 2004.

Schapiro, M., "Style", in: *idem, Theory and Philosophy of Art: Style, Artist and Society – Selected papers*, New York, 1994, pp. 51-102. (first appeared in A. L. Kroeber (ed.), *Anthropology Today: An Encyclopedic Inventory*, Chicago, 1953, pp.

287-303).

Schapiro, M., *Words and Pictures: On the Literal and the Symbolic in the Illustration of a Text*, The Hague, 1973.

בלס, ג', *הצבע בציור המודרני*, תל אביב, 1996.

דובב, ל', *שישה מבטים על ציור-מוזיקה*, ירושלים, 2003.

מישורי, א', *תולדות האמנות: מבוא כללי*, האוניברסיטה הפתוחה, תש"ס.

מרקוס, ר', *פיסול בקו ובחלל*, תל אביב 2003.

פנופסקי, א'. "איקונוגרפיה ואיקונוולוגיה – הקדמה", מתוך: *מחקרים באיקונוולוגיה – נושאים הומניסטיים בחקר אמנות הרנסנס*, תרגמה דניאלה אתגר. – תדפיס אלקטרוני.

שפירו, מ', "סגנון" בתוך: מ' שפירו, *מבחר מאמרים בתולדות האמנות*, ערך והקדים מבוא מוטי עמר, אוניברסיטת תל אביב, 2003, עמודים 4-21.